

ĐỀ CƯƠNG GIỚI THIỆU LUẬT HỢP TÁC XÃ

Ngày 20/6/2023, tại Kỳ họp 5, Quốc hội khóa XV đã thông qua Luật Hợp tác xã (Luật số 17/2023/QH15), Luật có hiệu lực thi hành ngày 01/7/2024. Theo đó, Luật được ban hành với những nội dung cơ bản như sau:

I. SỰ CẦN THIẾT BAN HÀNH LUẬT

Luật Hợp tác xã (HTX) qua ba lần ban hành, sửa đổi, bổ sung vào các năm 1996, 2003 và 2012 đã tạo hành lang pháp lý quan trọng phát triển các HTX tại Việt Nam thời gian qua. Tuy nhiên, Báo cáo tổng kết 10 năm thi hành Luật HTX năm 2012¹ đã chỉ ra, bên cạnh những kết quả đã đạt được, khu vực kinh tế tập thể nước ta còn gặp nhiều khó khăn, hạn chế, chưa đạt mục tiêu của Nghị quyết đề ra: (i) Tốc độ tăng trưởng, tỉ trọng đóng góp của khu vực kinh tế tập thể vào GDP còn thấp và có xu hướng giảm; (ii) Số lượng HTX tuy tăng, nhưng số lượng thành viên bình quân trong HTX có xu hướng giảm; (iii) HTX gặp nhiều rào cản khi gia nhập, rút khỏi thị trường, bị hạn chế hoạt động sản xuất kinh doanh, cung ứng sản phẩm dịch vụ ra ngoài thị trường; (iv) Phần lớn các HTX gặp khó khăn trong tiếp cận các chính sách của Nhà nước, nhất là về vốn, đất đai; (v) Quy định về tổ chức quản trị HTX chưa phù hợp với quy mô và xu thế chuyển đổi số, trình độ cán bộ quản lý HTX; (vi) Hợp tác, liên kết trong nội bộ HTX, giữa các tổ chức kinh tế tập thể với nhau và giữa các tổ chức kinh tế tập thể với các thành phần kinh tế khác còn rất hạn chế; (vii) Tổ hợp tác chưa được định vị pháp lý bình đẳng như các tổ chức kinh tế khác, chưa được định hướng phát triển thành HTX;...

Để khắc phục những bất cập, hạn chế của khu vực kinh tế tập thể, HTX, ngày 16 tháng 6 năm 2022, Hội nghị lần thứ 5 Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII đã ban hành Nghị quyết số 20-NQ/TW về tiếp tục đổi mới, phát triển và nâng cao hiệu quả kinh tế tập thể trong giai đoạn mới, khẳng định "*kinh tế tập*

¹ Ban Chỉ đạo đổi mới, phát triển kinh tế tập thể, HTX, Tài liệu Hội nghị toàn quốc, 2021.

thể là thành phần kinh tế quan trọng, phải được củng cố và phát triển cùng kinh tế nhà nước trở thành nền tảng vững chắc của nền kinh tế quốc dân. Phát triển kinh tế tập thể là xu hướng tất yếu trong bối cảnh hội nhập quốc tế, phù hợp với kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa". Nghị quyết đặt ra 05 nhóm nhiệm vụ và giải pháp chủ yếu cần thực hiện thời gian tới, trong đó có yêu cầu nâng cao hiệu lực, hiệu quả của quản lý nhà nước đối với kinh tế tập thể và giao nhiệm vụ “*Khẩn trương sửa đổi Luật HTX năm 2012 và các quy định pháp luật liên quan đến kinh tế tập thể, HTX*”.

Ngày 13 tháng 6 năm 2022, Quốc hội thông qua Nghị quyết số 50/2022/QH15 về Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2023, điều chỉnh Chương trình xây dựng luật, pháp lệnh năm 2022, theo đó bổ sung chương trình xây dựng dự án Luật HTX (sửa đổi), giao Chính phủ trình dự án Luật để Quốc hội cho ý kiến lần đầu tại Kỳ họp 4, xem xét thông qua tại Kỳ họp 5 của Quốc hội XV.

II. QUAN ĐIỂM, MỤC TIÊU CHÍNH SÁCH CỦA LUẬT

1. Quan điểm xây dựng Luật

Một là, bám sát và thể chế hóa đầy đủ quan điểm của Đảng về tiếp tục đổi mới, phát triển kinh tế tập thể, HTX ở nước ta trong thời gian tới; bám sát chủ trương chỉ đạo tại Nghị quyết số 20-NQ/TW.

Hai là, bảo đảm tính hợp hiến, hợp pháp và tính thống nhất trong hệ thống pháp luật, tính tương thích với các điều ước quốc tế mà Việt Nam là thành viên.

Ba là, kế thừa tối đa các quy định của Luật HTX năm 2012 còn phù hợp, đang có hiệu lực, hiệu quả, đồng thời giữ vững các nguyên tắc cơ bản của HTX do Liên minh HTX quốc tế (ICA) đưa ra trong thế kỷ 21.

Bốn là, xây dựng Luật HTX trên cơ sở tổng kết thực tiễn trong nước, đồng thời tiếp thu có chọn lọc các kinh nghiệm quốc tế, phù hợp với xu thế vận động và phát triển trong bối cảnh mới.

Năm là, xây dựng một Luật chung thống nhất cho các đối tượng trong khu vực kinh tế tập thể, lấy đối tượng HTX là trung tâm, đối xử bình đẳng như các tổ chức kinh tế khác trong nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa.

2. Mục tiêu chính sách của Luật

Sửa đổi, bổ sung toàn diện Luật HTX nhằm tạo hành lang pháp lý thuận lợi, thông thoáng cho các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX tham gia vào nền kinh tế - xã hội trong nước và hội nhập quốc tế, phù hợp với xu thế phát triển của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ 4; bảo đảm và phát huy đặc trưng, nguyên tắc cơ bản của HTX; thu hút nhiều thành phần, đối tượng tham gia, phát triển thành viên; loại bỏ các quy định gây trở ngại gia nhập thị trường; xây dựng hệ sinh thái các tổ chức kinh tế hợp tác phát triển năng động, hiệu quả, bền vững, giúp nâng cao thu nhập, chất lượng cuộc sống của các thành viên và góp phần thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội.

III. BỐ CỤC, NỘI DUNG CƠ BẢN CỦA LUẬT

1. Bố cục của Luật

Luật HTX năm 2023 gồm 12 chương, 115 điều, tăng 3 chương và 51 điều so với Luật HTX năm 2012 (bao gồm 9 chương, 64 điều):

- Chương I: Những quy định chung, gồm 16 điều từ Điều 1 đến Điều 16, quy định các vấn đề cơ bản, các nội dung chung cho tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

- Chương II: Chính sách của Nhà nước về phát triển tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX, gồm 13 điều, từ Điều 17 đến Điều 29, quy định các nguyên tắc, tiêu chí lựa chọn đối tượng thụ hưởng chính sách, nội dung chính sách.

- Chương III: Thành viên của HTX, liên hiệp HTX, gồm 2 Mục, 8 điều, từ Điều 30 đến Điều 37, quy định quyền, nghĩa vụ của thành viên HTX, liên hiệp HTX.

- Chương IV: Thành lập HTX, liên hiệp HTX, gồm 18 điều, từ Điều 38 đến Điều 55, quy định các nội dung thành lập, đăng ký đối với HTX, liên hiệp HTX.

- Chương V: Tổ chức quản trị HTX, liên hiệp HTX, gồm 3 mục, 17 điều, từ Điều 56 đến Điều 72, quy định những nội dung liên quan về tổ chức quản trị, thẩm quyền, nhiệm vụ, quyền hạn của bộ máy quản lý, điều hành HTX, liên hiệp HTX.

- Chương VI: Tài sản, tài chính của HTX, liên hiệp HTX, gồm 19 điều, từ Điều 73 đến Điều 91, quy định những nội dung liên quan đến góp vốn, chế độ tài chính, kế toán, phân phối thu nhập, quản lý, sử dụng và xử lý tài sản của HTX, liên hiệp HTX.

- Chương VII: Tổ chức lại, giải thể, phá sản HTX, liên hiệp HTX, gồm 13 điều, từ Điều 92 đến Điều 104, quy định về chia, tách, hợp nhất, sáp nhập, tạm ngừng, chấm dứt hoạt động, giải thể, phá sản đối với HTX, liên hiệp HTX;

- Chương VIII: Kiểm toán HTX, liên hiệp HTX, gồm 2 điều (Điều 105 và Điều 106), quy định về đối tượng, nội dung và tần suất kiểm toán.

- Chương IX: Tổ hợp tác, gồm 3 điều, từ Điều 107 đến Điều 109, quy định nội dung cơ bản về quyền, nghĩa vụ của tổ hợp tác, chuyển đổi tổ hợp tác thành HTX và chính sách hỗ trợ việc chuyển đổi này.

- Chương X: Tổ chức đại diện của tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX, gồm 2 điều (Điều 110 và Điều 111), quy định về tổ chức đại diện và nhiệm vụ của tổ chức đại diện, trong đó có hệ thống Liên minh HTX Việt Nam.

- Chương XI: Quản lý nhà nước đối với tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX, gồm 2 điều (Điều 112 và Điều 113), quy định nội dung chủ yếu về quản lý nhà nước và trách nhiệm của các cơ quan quản lý nhà nước.

- Chương XII: Điều khoản thi hành, gồm 2 điều (Điều 114 và Điều 115) quy định về điều khoản thi hành và chuyển tiếp của Luật HTX năm 2023.

2. Các nhóm chính sách được sửa đổi, bổ sung tại Luật

Luật HTX năm 2023 bám sát 05 nhóm chính sách tại đề nghị xây dựng dự án Luật HTX (sửa đổi) được Chính phủ trình Quốc hội thông qua tại Kỳ họp thứ 3 Quốc hội khóa XV (tháng 5-6/2022), cụ thể như sau:

2.1. Nhóm chính sách hoàn thiện các quy định về bản chất HTX, phát triển thành viên HTX

- Làm rõ hơn 07 nguyên tắc cơ bản về tổ chức, hoạt động của HTX do Liên minh HTX quốc tế đưa ra tại Điều 8 của Luật và luật hóa cụ thể hơn các nguyên tắc này so với Luật HTX năm 2012 như: nguyên tắc tự nguyện tham gia và mở rộng kết nạp thành viên (Điều 9, 10, 18, 30, 34), nguyên tắc về giáo dục,

đào tạo, thông tin (Điều 10, 14, 18, 31, 35), nguyên tắc về hợp tác, liên kết (Điều 4, 10, 18, 101), nguyên tắc quan tâm phát triển cộng đồng (Điều 4, 8, 9, 18, 26)...

- Mở rộng đối tượng tham gia HTX, liên hiệp HTX: (1) Bổ sung quy định nghĩa vụ của HTX, liên hiệp HTX phải kết nạp thành viên khi đủ điều kiện (Điều 10); (2) Bổ sung các loại thành viên: chính thức, liên kết góp vốn và liên kết không góp vốn² (Điều 30, 34); (3) Bổ sung cá nhân từ 15 tuổi đến 18 tuổi có thể trở thành thành viên liên kết không góp vốn³ của HTX (Điều 30); (4) Bổ sung quy định tiêu chí hỗ trợ của Nhà nước cho tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX trường hợp các tổ chức này có phát triển thành viên (Điều 18).

- Bổ sung quy định Quỹ chung không chia⁴ là nguồn hình thành tài sản chung không chia, quy định cụ thể mức trích lập quỹ tối thiểu từ thu nhập của giao dịch bên ngoài là 5% đối với HTX, 10% đối với liên hiệp HTX (Điều 84). Quy định tài sản chung không chia được phép thanh lý, chuyển nhượng và tiền thu được từ việc thanh lý, chuyển nhượng này được đưa vào quỹ chung không chia; đồng thời, đối với các tài sản hình thành từ nguồn vốn và tích lũy của HTX, liên hiệp HTX thì HTX, liên hiệp HTX được sử dụng tài sản chung không chia để làm tài sản bảo đảm khi vay vốn và phải bảo toàn tài sản (Điều 88).

- Quản lý, sử dụng quỹ chung không chia và tài sản chung không chia theo nguồn hình thành (Điều 87, 88). Thu nhập trích lập Quỹ chung không chia được miễn thuế thu nhập doanh nghiệp (Điều 22).

2.2. Nhóm chính sách về mở rộng thị trường, nâng cao khả năng huy động vốn, tạo động lực cho HTX phát triển

- Bổ quy định giới hạn việc cung ứng sản phẩm, dịch vụ ra bên ngoài của HTX, liên hiệp HTX. Mức cung ứng sản phẩm, dịch vụ ra bên ngoài do HTX, liên hiệp HTX tự quyết định sau khi đáp ứng đầy đủ nhu cầu của thành viên⁵.

² Luật HTX năm 2012 chỉ quy định thành viên là cá nhân, pháp nhân, hộ gia đình tham gia thành lập HTX

³ Luật HTX năm 2012 chỉ quy định cá nhân từ đủ 18 tuổi được tham gia là thành viên HTX.

⁴ Luật HTX năm 2012 quy định HTX, liên hiệp HTX tự nguyện trích một phần từ quỹ đầu tư phát triển để hình thành tài sản không chia.

⁵ Luật HTX năm 2012 quy định Chính phủ chi tiết, Nghị định 107/NĐ-CP quy định tỷ lệ không quá 50%.

- Tăng tỷ lệ vốn góp tối đa của thành viên chính thức lên 30% vốn điều lệ đối với HTX, 40% vốn điều lệ với liên hiệp HTX⁶; thành viên có thể góp vốn bằng nhiều hình thức, thông qua hợp đồng mà không phải chuyển quyền sở hữu, quyền sử dụng đất cho HTX, liên hiệp HTX.

2.3. Nhóm chính sách về nâng cao hiệu quả công tác quản trị HTX

- Luật HTX năm 2023 bổ sung 01 chương (Chương VIII) về kiểm toán HTX, liên hiệp HTX. HTX quy mô lớn, liên hiệp HTX từ 10 thành viên trở lên, HTX, liên hiệp HTX thụ hưởng các chính sách hỗ trợ của Nhà nước, hoạt động tài chính, ngân hàng phải kiểm toán độc lập (Điều 106). Khuyến khích các tổ chức thực hiện kiểm toán nội bộ (Điều 105).

- Bổ sung thêm tổ chức quản trị rút gọn (không có HĐQT) cho HTX siêu nhỏ, liên hiệp HTX dưới 10 thành viên được lựa chọn áp dụng (Chương V).

- Đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số hoạt động quản lý, điều hành của HTX: như quy định về tổ chức Đại hội thành viên trực tuyến, về bỏ phiếu biểu quyết điện tử (Điều 57, 61). Cho phép HTX, liên hiệp HTX tự quyết định số lượng, thẩm quyền của người đại diện theo pháp luật (Điều 11).

2.4. Nhóm chính sách về mở rộng loại hình tổ chức kinh tế tập thể, hoàn thiện quy định về tổ chức đại diện

- Bổ sung đối tượng tổ hợp tác vào Luật HTX năm 2023 với thiết kế riêng một chương (Chương IX) quy định về tổ hợp tác so với Luật HTX 2012, gồm 03 điều cơ bản mang tính nguyên tắc làm rõ quyền, nghĩa vụ và việc đăng ký của tổ hợp tác (Điều 107, 108, 109). Luật đã bổ sung chính sách hỗ trợ chuyển đổi tổ hợp tác lên HTX tương tự như chính sách chuyển đổi hộ kinh doanh lên doanh nghiệp của Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa.

- Sửa đổi, bổ sung quy định rõ địa vị pháp lý của hệ thống Liên minh HTX Việt Nam (Điều 111) theo tinh thần Nghị quyết 20-NQ/TW là tổ chức đại diện, bảo vệ lợi ích cho thành viên; đại diện cho tất cả các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX trên phạm vi cả nước; thực hiện hoạt động tư vấn tài chính, đánh giá rủi ro cho tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

⁶ Luật HTX năm 2012 quy định thành viên góp vốn tối đa 20% vốn điều lệ với HTX, 30% vốn điều lệ với liên hiệp HTX.

2.5. Nhóm chính sách về nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước về lĩnh vực kinh tế tập thể

- Sửa đổi, bổ sung các quy định về đăng ký, tổ chức lại, giải thể theo hướng đơn giản, số hóa: Bỏ phương án sản xuất kinh doanh; cho phép đăng ký thành lập trực tuyến, sử dụng số định danh cá nhân thay cho các giấy tờ pháp lý cá nhân (Điều 42); Bỏ quy định bắt buộc thành lập Hội đồng giải thể, thay vào đó HTX, liên hiệp HTX chịu trách nhiệm thực hiện giải thể và cơ quan đăng ký kinh doanh sẽ xóa tên trên hệ thống đăng ký sau 180 ngày tương tự như Luật Doanh nghiệp.

- Bổ sung quy định về Hệ thống thông tin quốc gia về HTX (Điều 112) để quản lý thông tin, báo cáo, dữ liệu về tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

- Thể chế hóa đầy đủ 8 nhóm chính sách của Nghị quyết số 20-NQ/TW và dành một Chương riêng (Chương II) cho các chính sách này, trong đó có chính sách riêng quy định cho các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp.

3. Các nội dung cụ thể của Luật

Trên cơ sở mục tiêu, quan điểm chỉ đạo, các nhóm chính sách sửa đổi, bổ sung, Luật HTX năm 2023 bao gồm các nội dung cụ thể sau:

3.1. Những quy định chung của Luật

- Phạm vi điều chỉnh: Quy định việc thành lập, tổ chức quản lý, tổ chức lại, giải thể, phá sản và hoạt động có liên quan của tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX; chính sách của Nhà nước về phát triển tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

- Đối tượng áp dụng gồm: Tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX; thành viên của tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX và các cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan.

- Về áp dụng Luật này và luật khác: Trường hợp luật khác có quy định đặc thù về thành lập, tổ chức quản lý, tổ chức lại, giải thể, phá sản và hoạt động có liên quan của tổ hợp tác, hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã thì áp dụng theo quy định của luật đó.

- Về giải thích từ ngữ: Sửa đổi, chuẩn hóa 07 thuật ngữ, bổ sung 19 thuật ngữ để phù hợp với các quy định của Luật này và pháp luật có liên quan, trong

đó quy định HTX chỉ cần tối thiểu 05 thành viên chính thức, liên hiệp HTX có tối thiểu 3 HTX thành viên chính thức⁷ để tạo thuận lợi cho việc thành lập.

- Về các hành vi bị nghiêm cấm: Sửa đổi tách biệt quy định đối với cơ quan quản lý nhà nước và các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX, trong đó bổ sung các hành vi bị cấm liên quan đến việc tổ chức thực hiện chính sách hỗ trợ của các cá nhân, tổ chức; bổ sung hành vi bị cấm của thành viên, gồm hành vi lợi dụng chức vụ, quyền hạn vì lợi ích cá nhân hoặc của một nhóm thành viên và cung cấp thông tin không trung thực cho tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

- Về nguyên tắc tổ chức, hoạt động của tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX: Sửa đổi, làm rõ các nội dung theo 07 nguyên tắc do tổ chức Liên minh HTX quốc tế quy định, trong đó nhấn mạnh đến việc mở rộng kết nạp thành viên, trách nhiệm của các thành viên tham gia các hoạt động kinh tế của HTX, liên hiệp HTX.

- Về quyền và nghĩa vụ của HTX, liên hiệp HTX: Bỏ quy định giới hạn tỷ lệ giao dịch bên ngoài, thay vào đó HTX, liên hiệp HTX được quyền cung cấp sản phẩm, dịch vụ ra bên ngoài sau khi hoàn thành nghĩa vụ và bảo đảm lợi ích của thành viên theo quy định của Điều lệ⁸ và pháp luật liên quan; bổ sung HTX, liên hiệp HTX được quyền yêu cầu thành viên đăng ký nhu cầu sử dụng sản phẩm, dịch vụ để lên kế hoạch sản xuất kinh doanh; phải có nghĩa vụ kết nạp thành viên khi đủ điều kiện.

- Sửa đổi, quy định rõ về người đại diện theo pháp luật của HTX, liên hiệp HTX theo hướng HTX, liên hiệp HTX có thể có nhiều hơn 01 người đại diện theo pháp luật và được tự quyết định về số lượng, về quyền, trách nhiệm của từng người đại diện theo pháp luật của HTX, liên hiệp HTX.

- Về chế độ báo cáo, công bố thông tin, lưu giữ tài liệu: bổ sung quy định về nội dung, hình thức, thời gian HTX, liên hiệp HTX phải cung cấp thông tin cho thành viên nhằm minh bạch hóa thông tin của HTX, liên hiệp HTX.

⁷ Thay vì 7 thành viên đối với HTX, 4 HTX thành viên đối với liên hiệp HTX như quy định tại Luật HTX 2012.

⁸ Luật HTX năm 2012 quy định việc thực hiện nội dung này theo quy định của Chính phủ; Nghị định số 107/2017/NĐ-CP ngày 15/9/2017 của Chính phủ sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 193/2013/NĐ-CP ngày 21/11/2013 của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Hợp tác xã quy định tỷ lệ không quá 50%.

- Bổ sung phân loại HTX theo từng lĩnh vực, ngành nghề dựa trên các chỉ tiêu về quy mô thành viên chính thức, doanh thu hoặc tổng nguồn vốn.

3.2. Chính sách của Nhà nước về phát triển tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX

Bổ sung một Chương về chính sách của Nhà nước phát triển đối với tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX trên cơ sở 08 nhóm chính sách đưa ra tại Nghị quyết số 20-NQ/TW, trong đó quy định cụ thể:

- Bổ sung nguyên tắc thực hiện hỗ trợ; quy định lựa chọn đối tượng được hỗ trợ phải đáp ứng một số tiêu chí mang tính đặc trưng của HTX (phát triển thành viên, phát triển quỹ chung không chia, tài sản chung không chia,...), chỉ hỗ trợ tổ hợp tác đã đăng ký hoạt động; đối với các hỗ trợ lớn, các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX phải có báo cáo kiểm toán để làm căn cứ đánh giá trước khi nhận hỗ trợ nhằm hạn chế việc hỗ trợ không đúng đối tượng hoặc ngăn ngừa các đối tượng trục lợi chính sách hỗ trợ của Nhà nước.

- Bổ sung quy định chi tiết 08 chính sách, bao gồm: (i) Chính sách phát triển nguồn nhân lực, thông tin, tư vấn; (ii) Chính sách đất đai; (iii) Chính sách thuế, phí và lệ phí; (iv) Chính sách tiếp cận vốn, bảo hiểm; (v) Chính sách ứng dụng khoa học công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số; (vi) Chính sách tiếp cận và nghiên cứu thị trường; (vii) Chính sách đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng, trang thiết bị; (viii) Chính sách hỗ trợ tư vấn tài chính và đánh giá rủi ro.

- Bổ sung quy định về Quỹ Hỗ trợ phát triển HTX tại Luật trên cơ sở luật hóa quy định về Quỹ Hỗ trợ phát triển HTX tại Nghị định số 45/2021/NĐ-CP của Chính phủ ngày 31/3/2021 về thành lập, tổ chức hoạt động của Quỹ này.

3.3. Về thành viên của HTX, liên hiệp HTX

a) HTX

- Mở rộng các loại thành viên của HTX gồm 3 loại: thành viên chính thức, thành viên liên kết góp vốn, thành viên liên kết không góp vốn.

- Bổ sung đối tượng hộ gia đình, tổ hợp tác, tổ chức không có tư cách pháp nhân khác, cá nhân là nhà đầu tư nước ngoài có giấy chứng nhận đăng ký đầu tư theo quy định của pháp luật về đầu tư có thể trở thành thành viên chính thức, thành viên liên kết góp vốn của HTX.

- Bổ sung quy định cá nhân là công dân Việt Nam từ đủ 15 tuổi đến dưới 18 tuổi có thể tham gia là thành viên liên kết không góp vốn của HTX.

- Quy định quyền và nghĩa vụ của từng loại thành viên, trong đó quy định thành viên liên kết góp vốn và thành viên liên kết không góp vốn không được quyền biểu quyết và tham gia hội đồng quản trị; việc chấm dứt tư cách thành viên do Hội đồng quản trị quyết định.

- Bỏ quy định về thời gian tối thiểu sử dụng sản phẩm, dịch vụ của thành viên, thay vào đó HTX tự quyết định.

b) Liên hiệp HTX

- Mở rộng các loại thành viên của liên hiệp HTX gồm 3 loại: thành viên chính thức là HTX, thành viên liên kết góp vốn và thành viên liên kết không góp vốn là pháp nhân.

- Bổ sung quy định quyền và nghĩa vụ thành viên liên kết góp vốn và thành viên liên kết không góp vốn, trong đó thành viên liên kết không được quyền biểu quyết và tham gia Hội đồng quản trị.

- Sửa đổi quy định về phiếu biểu quyết, theo đó số lượng phiếu biểu quyết của thành viên chính thức ngang nhau hoặc tương ứng theo số lượng thành viên chính thức của các HTX thành viên do Điều lệ quy định.

- Bỏ quy định về thời gian tối thiểu sử dụng sản phẩm, dịch vụ của thành viên, thay vào đó liên hiệp HTX tự quyết định.

- Về góp vốn của thành viên liên hiệp HTX: tăng tỷ lệ vốn góp tối đa của thành viên từ 30% lên 40% vốn điều lệ.

3.4. Thành lập HTX, liên hiệp HTX

- Về sáng lập viên: Bổ sung quy định sáng lập viên có thể liên hệ với tổ chức đại diện để được tư vấn, hỗ trợ thành lập.

- Về nội dung Điều lệ: Bổ sung một số nội dung bắt buộc ghi trong Điều lệ, như tổ chức quản trị; mức phí thành viên liên kết; số lượng, quyền, nghĩa vụ của người đại diện theo pháp luật; mức tối thiểu của tỷ lệ giá trị giao dịch nội bộ; điều kiện chấm dứt tư cách thành viên; cách thức biểu quyết tại Đại hội thành viên;...

- Sửa đổi, bổ sung các quy định hiện hành trên cơ sở cắt giảm thủ tục hành chính, tăng cường ứng dụng công nghệ thông tin khi đăng ký kinh doanh như: bãi bỏ yêu cầu về Phương án sản xuất kinh doanh; sử dụng số định danh cá nhân thay cho giấy tờ pháp lý cá nhân; HTX, liên hiệp HTX tự quyết định về dấu; đăng ký qua dịch vụ bưu chính, mạng thông tin điện tử; bổ sung quy định về mã số của HTX, liên hiệp HTX.

- Nới lỏng quy định về đăng ký thay đổi khi vốn điều lệ thay đổi từ 5% hoặc từ 1 tỷ đồng trở lên.

3.5. Tổ chức quản trị của HTX, liên hiệp HTX

- Về tổ chức quản trị: Bổ sung tổ chức quản trị rút gọn, gồm Đại hội thành viên, Giám đốc và Kiểm soát viên có thể áp dụng cho HTX quy mô siêu nhỏ, liên hiệp HTX có dưới 10 thành viên chính thức.

- Về Đại hội thành viên: Bổ sung quyền, nghĩa vụ của Đại hội thành viên; giảm điều kiện số lượng thành viên chính thức tối thiểu được tổ chức Đại hội đại biểu⁹, tỷ lệ số lượng thành viên tham dự để tiến hành đại hội¹⁰, tổ chức hội nghị trực tuyến, xin ý kiến thành viên bằng các hình thức điện tử; hình thức tham dự trực tiếp, ủy quyền hoặc trực tuyến, giảm tỷ lệ số lượng đại biểu biểu quyết tán thành một số nội dung chính trong Đại hội thành viên nhằm tạo điều kiện để tổ chức Đại hội thành viên dễ dàng hơn, phù hợp với bối cảnh mới và tương ứng với quy định của Luật Doanh nghiệp năm 2020.

- Bổ sung trách nhiệm cá nhân của thành viên Hội đồng quản trị, Chủ tịch Hội đồng quản trị, Giám đốc (Tổng giám đốc) khi ra quyết định trái với thẩm quyền, nghị quyết của Đại hội thành viên.

- Bổ sung quy định điều kiện một số chức danh: thành viên Hội đồng quản trị, thành viên Ban kiểm soát, Giám đốc (hoặc Tổng giám đốc), kế toán nhằm nâng cao năng lực quản lý, điều hành.

⁹ Giảm từ 100 xuống 50 thành viên so với Luật HTX năm 2012.

¹⁰ Đại hội thành viên được tiến hành khi có ít nhất từ 75% xuống 50% tổng số thành viên tham dự khi triệu tập lần 1 và 50% xuống 33% tổng số thành viên tham dự khi triệu tập lần 2 so với Luật HTX năm 2012.

- Bổ sung quyền hạn, nhiệm vụ của Ban kiểm soát/Kiểm soát viên: rà soát, kiểm tra và đánh giá hiệu lực, hiệu quả của hệ thống kiểm soát nội bộ, kiểm toán nội bộ, quản lý rủi ro và cảnh báo sớm của HTX, liên hiệp HTX.

3.6. Tài sản, tài chính của HTX, liên hiệp HTX

- Sửa đổi, làm rõ quy định góp vốn bằng “tài sản”, bổ sung quy định cá nhân, tổ chức có thể góp vốn bằng quyền sở hữu hoặc thỏa thuận cho phép hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã được hưởng quyền khác đối với tài sản góp vốn là quyền sử dụng đất, phương tiện vận tải hay các tài sản bằng hiện vật khác cho HTX, liên hiệp HTX và quy định về định giá vốn góp. Việc góp vốn bằng quyền khác đối với tài sản thì không phải chuyển quyền sở hữu của tài sản góp vốn từ thành viên sang HTX, liên hiệp HTX.

- Sửa đổi quy định tỷ lệ vốn góp tối đa của thành viên lên 30% vốn điều lệ đối với HTX, 40% đối với liên hiệp HTX¹¹; bổ sung quy định tổng vốn góp của các thành viên liên kết góp vốn không quá 30% vốn điều lệ của HTX, liên hiệp HTX.

- Bổ sung quy định chi tiết về việc thành lập doanh nghiệp, góp vốn, mua cổ phần tham gia doanh nghiệp: về mối quan hệ của HTX, liên hiệp HTX với các doanh nghiệp này; quy định ngăn chặn tình trạng sở hữu chéo giữa các HTX, liên hiệp HTX với các doanh nghiệp được thành lập, góp vốn, mua cổ phần.

- Quy định rõ về hoạt động cho vay nội bộ không phải là hoạt động tín dụng theo Luật Các tổ chức tín dụng, không được sử dụng nguồn vốn huy động để cho vay lại thành viên.

- Bổ sung quy định về giao dịch nội bộ, thu nhập từ giao dịch nội bộ và chế độ kế toán, hạch toán riêng giao dịch nội bộ với giao dịch bên ngoài; trích lập quỹ chung không chia hằng năm do quỹ này mang tính đặc thù riêng của các HTX, liên hiệp HTX; phân phối thu nhập chủ yếu theo sản phẩm, dịch vụ đối với phần lợi nhuận từ giao dịch nội bộ.

- Bổ sung, sửa đổi quy định về quỹ chung không chia, tài sản chung không chia; quy định cụ thể mức trích lập quỹ chung không chia tối thiểu từ thu nhập của giao dịch bên ngoài là 5% đối với HTX, 10% đối với liên hiệp HTX;

¹¹ Tỷ lệ này quy định tại Luật HTX năm 2012 tương ứng là 20% và 30%.

quy định xử lý quỹ chung không chia, tài sản chung không chia trong quá trình hoạt động, giải thể, phá sản theo hướng: tài sản chung không chia được phép chuyển nhượng, định giá, thanh lý khi được Đại hội thành viên thông qua, phù hợp với quy định của Nhà nước hoặc tổ chức, cá nhân tài trợ và pháp luật có liên quan (nếu có) và đưa vào quỹ chung không chia; quỹ chung không chia, tài sản chung không chia có nguồn hỗ trợ của Nhà nước được bàn giao cho cơ quan nhà nước có thẩm quyền để xử lý theo nguồn hình thành khi HTX, liên hiệp HTX giải thể, phá sản.

3.7. Tổ chức lại, giải thể, phá sản HTX, liên hiệp HTX

- Sửa đổi, bổ sung các quy định chi tiết về quy trình, thủ tục chia, tách, hợp nhất, sáp nhập HTX, liên hiệp HTX.

- Về giải thể: Bỏ quy định bắt buộc thành lập hội đồng giải thể, thay vào đó Hội đồng quản trị HTX, liên hiệp HTX trực tiếp, chịu trách nhiệm trong việc tổ chức thực hiện giải thể sau khi có nghị quyết của Đại hội thành viên; bỏ quy định bắt buộc đăng báo địa phương 03 số liên tiếp; Cơ quan đăng ký kinh doanh đăng tải thông tin giải thể HTX, liên hiệp HTX lên Cổng thông tin quốc gia về đăng ký HTX, cập nhật tình trạng giải thể sau 6 tháng kể từ ngày thông báo tình trạng đang làm thủ tục giải thể bắt buộc hợp tác xã, liên hiệp hợp tác xã nếu không nhận được phản đối của bên có liên quan bằng văn bản.

- Bổ sung các hoạt động bị cấm kể từ khi có quyết định giải thể HTX, liên hiệp HTX như cất giấu, tẩu tán tài sản...

- Sửa đổi các trường hợp thu hồi Giấy chứng nhận đăng ký HTX.

- Sửa đổi, bổ sung quy định về xử lý quỹ chung không chia, tài sản chung không chia theo nguồn hình thành, theo hướng: HTX, liên hiệp HTX tự quyết định đối với quỹ chung không chia, tài sản chung không chia hình thành từ nguồn đóng góp, tự tích lũy của HTX, liên hiệp HTX; đối với phần hình thành từ nguồn hỗ trợ của Nhà nước thì bàn giao về ngân sách nhà nước.

3.8. Kiểm toán HTX, liên hiệp HTX

- Bổ sung Chương về kiểm toán HTX, liên hiệp HTX, trong đó quy định các đối tượng bắt buộc phải kiểm toán: HTX có quy mô lớn, liên hiệp HTX từ

10 thành viên trở lên, một số tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX được nhận hỗ trợ lớn từ Nhà nước; quy định rõ tần suất, nội dung kiểm toán độc lập cho từng đối tượng.

3.9. Tổ hợp tác

- Quy định các nội dung cơ bản về tổ hợp tác, gồm khái niệm, quyền và nghĩa vụ của tổ hợp tác để thừa nhận địa vị pháp lý của tổ hợp tác. Các quy định cụ thể về việc đăng ký, hoạt động của tổ hợp tác sẽ được Chính phủ quy định chi tiết trên cơ sở sửa đổi, bổ sung nội dung của Nghị định số 77/2019/NĐ-CP về tổ hợp tác để bảo đảm linh hoạt, phù hợp với quy định của pháp luật dân sự.

- Các tổ hợp tác khi góp vốn và hợp đồng hợp tác không xác định thời hạn hoặc có thời hạn từ 12 tháng trở lên phải đăng ký tại cơ quan đăng ký kinh doanh để thống nhất quản lý nhà nước và áp dụng các chính sách hỗ trợ cho tổ hợp tác.

- Bổ sung chính sách hỗ trợ tổ hợp tác chuyển đổi thành HTX, gồm: tư vấn miễn phí các thủ tục hành chính về thuế, chế độ kế toán; miễn lệ phí cấp Giấy chứng nhận đăng ký hợp tác xã lần đầu; miễn phí thẩm định, lệ phí cấp phép kinh doanh lần đầu đối với ngành, nghề kinh doanh có điều kiện; miễn lệ phí môn bài trong thời hạn 03 năm; miễn giảm thuế thu nhập doanh nghiệp, tiền sử dụng theo quy định của pháp luật liên quan.

3.10. Tổ chức đại diện của tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX

- Sửa đổi, bổ sung quy định nhiệm vụ của tổ chức đại diện, trong đó hệ thống Liên minh HTX Việt Nam là nòng cốt, đại diện, bảo vệ lợi ích cho thành viên.

- Bổ sung nhiệm vụ tổ chức đại diện được thực hiện đánh giá rủi ro, tư vấn, tài chính cho các tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX.

- Bổ sung quy định khuyến khích tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX tham gia là thành viên của các tổ chức đại diện, liên minh HTX.

3.11. Quản lý nhà nước đối với tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX

- Bổ sung quy định về quản lý nhà nước: tổ chức thực hiện kế hoạch, chương trình, đề án phát triển tổ hợp tác, HTX, liên hiệp HTX; xây dựng, quản lý, vận hành Hệ thống thông tin quốc gia về HTX.

- Bổ sung quy định các bộ, ngành, cơ quan liên quan, địa phương phải kết nối, liên thông, chia sẻ thông tin với Hệ thống thông tin quốc gia về HTX.

3.12. Điều khoản thi hành và một số nội dung cần lưu ý khi thực hiện

- Luật có hiệu lực thi hành kể từ ngày 01 tháng 7 năm 2024, thay thế Luật Hợp tác xã số 23/2012/QH13.

- Hoạt động tín dụng nội bộ theo quy định của Luật Hợp tác xã số 23/2012/QH13 kể từ ngày 01 tháng 9 năm 2023 chấm dứt hoạt động; Các hợp đồng tín dụng nội bộ đã được ký trước ngày 01 tháng 9 năm 2023 thì các bên tiếp tục thực hiện quyền, nghĩa vụ theo hợp đồng nhưng không được gia hạn hợp đồng.

- HTX đã thành lập doanh nghiệp, góp vốn, mua cổ phần và doanh nghiệp được thành lập, góp vốn, mua cổ phần là thành viên của HTX đó thì kể từ ngày 01 tháng 9 năm 2023 không được tăng tỷ lệ phần vốn góp hoặc cổ phần và trong thời hạn 24 tháng kể từ ngày 01 tháng 9 năm 2023 phải thực hiện theo quy định tại Điều 81, Điều 82 của Luật này.

- Bổ sung quy định thời hạn các tổ hợp tác theo quy định của Luật này phải thực hiện đăng ký thì phải thực hiện đăng ký trong thời hạn 18 tháng kể từ ngày Luật này có hiệu lực thi hành.

- Chính sách của Nhà nước đối với HTX, liên hiệp HTX được ban hành theo quy định của Luật Hợp tác xã số 23/2012/QH13 được tiếp tục thực hiện cho đến khi hết thời gian áp dụng chính sách hoặc có văn bản thay thế, bãi bỏ.
